

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Факультет	Образотворчого мистецтва	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	МККП	Рік навчання	4
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Вид дисципліни	Нормативна, з циклу теоретичної підготовки
Спеціальність	В4 Образотворче мистецтво, та реставрація	Семестри	1

ПРАВОЗНАВСТВО

Семестр 7 (осінь 2025)

Викладачка Долинська Тетяна Сергіївна

E-mail tetiana.dolynska@ukr.net

Заняття лекційні заняття – згідно розкладу

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧКОЮ

Поза заняттями офіційним способом комунікації з викладачкою є електронні листи (тільки у робочі дні до 18-00) та використання навчальної платформи Google Classroom.

Умови листування:

- 1) в темі листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (ПРАВОЗНАВСТВО);
- 2) в полі тексту листа позначити курс, групу, ПІБ студента/студентки, який/яка звертається (анонімні листи не розглядаються);
- 3) файли підписувати таким чином: прізвище_ завдання. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення навчальної дисципліни “Правознавство” є важливим елементом освіти, який має фундаментальне значення для формування правової свідомості, громадянської відповідальності та розуміння основ суспільного життя.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Показ робіт із методичного фонду. Демонстрація матеріалу за допомогою лабораторних приладів. Ознайомлення студентів з електронними версіями матеріалу з дисципліни та застосування додаткової літератури з дисципліни та методичних рекомендацій.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою вивчення дисципліни «Правознавство» є формування у студентів належного рівня правових знань, що дозволить орієнтуватися в суспільних відносинах, які регулюються та охороняються правом, поводитися відповідно до закону в процесі їхнього життя, професійно застосовувати набуті знання і навички в практичній діяльності фахівця. Окрім того, закріплюється формування у студентів відповідного рівня правової свідомості, правової компетентності, тобто сукупності якостей, що відображають ступінь кваліфікації фахівця, рівень його правових знань, умінь, навичок, усвідомленого сприйняття соціально-правового досвіду та здатність до їх ефективної реалізації в своїй практичній діяльності.

Завдання дисципліни:

- розкрити студентам поняття «держава», «право»;
- ознайомити їх з особливостями історичного розвитку держави та права, правової думки;
- ознайомити студентів з основними положеннями основних галузей права, таких як цивільне право, сімейне право, трудове право, адміністративне та кримінальне право;
- розвинути розуміння суб'єктів та об'єктів авторського права;
- навчити студентів користуватися юридичною літературою та нормативною базою;
- навчити використовувати здобуті знання для реалізації та захисту своїх прав та свобод.
- оволодіти термінологією з досліджуваного наукового напрямку; •
- засвоїти основні правові механізми вирішення правових проблем теоретичного та прикладного характеру.

Вивчення даної дисципліни допоможе сформувати у здобувача освіти наступні загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 05. Здатність ефективно працювати одноосібно, у складі команди і в мультидисциплінарному оточенні.

ЗК 07. Здатність спілкуватися державною мовою усно та письмово, доносити власну думку іноземною мовою усно та письмово.

А також спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК 01. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 10. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Соціально-гуманітарна ерудованість:

1. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
2. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
3. Давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю.
4. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

Комунікація:

1. Вільно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.
2. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.
3. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

Праворозуміння:

1. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
2. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Правозастосування:

1. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Правознавство – одна з дисциплін професійної та практичної підготовки, яка сприяє формуванню цілісної системи знань і навичок з українського правознавства, сформованого на базі сучасних досягнень юридичної науки, надання знань з питань громадянства, загальної теорії суспільства та держави, держави й права, з природної сутності держави й права, їх форм, з питань співвіднесення цивільного суспільства і держави, основних прав і свобод людей й громадян України, безпосередньої та представницької демократії, форм державного і територіального устрою України, системи органів держави, місцевого самоуправління, а також засвоєння правових основ таких галузей законодавства, як цивільне, трудове, сімейне законодавство та інших галузей юридичних наук

Дисципліна вивчається протягом одного семестру 4-го курсу (3 кредити ECTS, 90 навчальних години, в тому числі 30 годин — лекційні, 60 годин — самостійні). Всього дисципліна містить 2 модулі, що складаються з 10 тем.

МОДУЛЬ №1

Тема 1. Загальна теорія держави і права.

Тема 2. Основи конституційного права України.

Тема 3. Судова система та правоохоронні органи України. Правозахисна діяльність.

Тема 4. Цивільне законодавство.

Тема 5. Суб'єкти та об'єкти авторських прав.

МОДУЛЬ №2

Тема 1. Господарське право.

Тема 2. Сімейне законодавство.

Тема 3. Законодавство про працю та соціальне забезпечення України.

Тема 4. Кримінальне право та процес.

Тема 5. Законодавство України в сфері запобігання та протидії корупції.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення занять (лекційні та семінарські). Також велике значення в процесі навчання та закріплення знань має самостійна робота студентів, творча та індивідуальна робота. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Під час самостійної роботи студент повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативні акти, судову практику до тем, що виносяться на заняття.

Формами самостійної роботи є:

- виконання домашніх завдань;
- доопрацювання матеріалів лекції;

- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- складання конспектів тем, що виносяться для самостійного вивчення;
- підготовка до контрольних навчальних заходів.

Поглиблення знань студентів з навчальної дисципліни; напрацювання навичок самостійної роботи з науковою літературою, формування вмінь у викладені теоретичних питань, а також у правильному застосуванні чинного законодавства – основна мета індивідуальної роботи.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних модульних контрольних робіт.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі заліку.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
Відмінно	90-100	A	A+ 98-100	задовільно	64-74	D
			A 95-97		60-63	E
			A- 90-94	незадовільно	35-59	FX
Добре	82-89	B		незадовільно(по вторне проходження)	0-34	F
	75-81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання. Викладач повинен створити

безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами.

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час підключення до занять через платформу ZOOM студенти повинні: використовувати своє справжнє ім'я та прізвище, тримати камеру увімкненою. Мікрофони студентів повинні бути вимкнені, окрім випадків відповідей на занятті. При наявності технічних проблем під час заняття, студент зобов'язаний повідомити про це викладача.

Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю визначено плагіат – тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів, студент не отримує бали за тему. Він зобов'язаний її переробити, в цьому випадку нараховується лише 50% від максимальної кількості балів за цю частину.

РОЗКЛАД КУРСУ

Модуль		Теми	Аудиторні години	Самостійна робота
1	1.	Загальна теорія держави і права. Поняття та основні ознаки держави. Політичні та соціальні чинники, що зумовили виникнення держави. Основні теорії походження держави. Функції держави. Класифікація держав за їх формою. Механізм держави. Хронологічний перелік держав, які існували на території сучасної України. Поняття та ознаки громадянського суспільства. Загальна характеристика правової держави.	3	

	2.	Основи конституційного права України. Конституція України – основний Закон держави. Народовладдя в Україні та форми його здійснення. Види референдумів. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина, гарантії їх дотримання. Громадянство України. Поняття виборчої системи. Проведення виборів в Україні.	3	
	3.	Судова система та правоохоронні органи України. Правозахисна діяльність. Функції судової влади. Основні принципи судоустрою та судочинства. Система судоустрою в Україні. Конституційний Суд України. Система правоохоронних органів України. Органи прокуратури. Органи внутрішніх справ України. Служба безпеки України. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Адвокатура в Україні. Нотаріат в Україні.	3	
	4.	Цивільне законодавство. Цивільне право України: поняття і система. Цивільні право- і дієздатність. Поняття договору і його види. Поняття, основні ознаки, види юридичних осіб. Відповідальність у цивільному праві. Право власності та інші речові права. Поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності.	3	
	5.	Суб'єкти та об'єкти авторських прав. Елементи авторсько-правових відносин. Суб'єкти авторського права. Автори творів. Співавторство. Спадкоємці та інші суб'єкти авторського права. Поняття, форми та ознаки об'єкта авторського права. Види об'єктів авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права. Зміст та умови дії авторського права. Дуалізм авторського права. Особисті немайнові права автора. Майнові права авторів. Сфера дії авторського права. Обмеження майнових авторських прав. Строк чинності авторського права. Вільне використання творів без виплати винагороди. Вільне використання творів з виплатою винагороди.	3	
2	1.	Господарське право. Поняття і основи діяльності господарських товариств.	3	

	Особливості правового статусу акціонерного товариства. Правове становище товариства з обмеженою відповідальністю і товариства з додатковою відповідальністю. Специфіка правового статусу фізичної особи-підприємця. Загальна характеристика неприбуткових організацій. Види господарських договорів. Порядок укладення, зміни та розірвання господарських договорів.		
2.	Сімейне законодавство. Законодавство України про шлюб та сім'ю. Шлюб. Умови вступу до шлюбу. Порядок укладання шлюбу. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя. Шлюбний контракт. Припинення шлюбу та визнання його недійсним. Права та обов'язки матері, батька та дитини. Права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів. Усиновлення (удочеріння). Опіка і піклування.	3	
3.	Законодавство про працю та соціальне забезпечення України. Трудовий договір: поняття, умови укладення, форма, сторони і зміст. Прийняття на роботу. Підстави і порядок припинення трудового договору. Колективні договори та угоди. Робочий час і час відпочинку. Робочий час і час відпочинку неповнолітніх. Оплата праці. Трудова дисципліна	3	
4.	Кримінальне право та процес. Поняття злочину та його ознаки. Склад злочину. Стадії вчинення злочину. Співучасть у вчиненні злочину. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця. Кримінальна відповідальність та її підстави. Обставини, що виключають кримінальну відповідальність: необхідна оборона, крайня необхідність, затримання злочинця. Мета покарання та його види. Особливості кримінальної відповідальності і покарання неповнолітніх.	3	
5.	Законодавство України в сфері запобігання та протидії корупції. Корупція: поняття, причини та наслідки. Система запобігання та боротьби з корупцією в Україні. Сутність доброчесності та її значення. Академічна доброчесність. Корупційні ризики. Роль	3	

		особистої відповідальності у подоланні корупції. Громадянська активність та антикорупційні ініціативи. Відповідальність за корупційні правопорушення та правопорушення, пов'язані з корупцією.		
--	--	--	--	--

ОЦІНЮВАННЯ

Формат роботи	Бали
Лекції	0-20
Поточний контроль	0-10
Поточний контроль	0-10
Поточний контроль	0-10
Поточний контроль	0-10
Модульний контроль I	0-20
Модульний контроль II	0-20
Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	0–20	Критерії
A	90-100	Студент в повному обсязі опанував матеріал тем, продемонстрував вміння працювати із інформацією, мислить критично, ідентифікує, аналізує та інтерпретує засоби пропагандистського впливу.
B	82-89	Студент в цілому опанував матеріал тем, продемонстрував вміння працювати із інформацією, ідентифікує, аналізує та інтерпретує засоби пропагандистського впливу, але допускає фактичні помилки.
C	75-81	Студент в цілому опанував матеріал тем, продемонстрував вміння працювати із інформацією, але допускає фактичні помилки, не в повній мірі розуміє матеріал.
D	64-74	Студент опанував матеріал теми, але зробив значні помилки.
E	60-63	Студент опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, погано розуміє матеріал.
FX	35-59	Студент недостатньо опанував матеріал, зробив значні помилки, погано розуміє матеріал.
F	1-34	Студент не опанував матеріал, зробив багато принципіальних помилок.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правова

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. із змінами ВВР, 2014, № 11, ст. 143 // ВВР України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. // ВВР України. — 1990. — № 31. — Ст. 429.
3. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI // ВВР України. — 2016. — № 22. — Ст.794.
4. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. // ВВР України. — 2016. — № 9. — Ст. 93.
5. Виборчий кодекс України № 1638-IX від 14.07.2021, ВВР, 2021, № 39, ст.321.

6. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 10 жовтня 2010 р. // ВВР, 2022, № 52, ст.428.
7. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. // ВВР, 2024, № 19, ст.78.
8. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. // ВВР, 2024, № 19, ст.78.
9. Про громадські об'єднання : Закон України від 4 липня 2013 р. // ВВР, 2021, № 28, ст.233.
10. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. // ВВР, 2021, № 51, ст.421.
11. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 р. // ВВР, 2021, № 51, ст.421.
12. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. // ВВР, 2021, № 19, ст.171.
13. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 // ВВР, 2024, № 1, ст.3
14. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р. // ВВР, 2020, № 38, ст.279.
15. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України 10 лютого 2010 року // ВВР, 2021, № 38, ст.320.
16. Коментар до Конституції України: Науково-практичний коментар / В. Б. Аверьянов, О. В. Батанов, Ю. В. Баулин та ін.; ред. кол. В. Я. Тацій, Ю. П. Битяк, Ю. М. Грошевой та ін. – Харків: Право; К.: Концерн «Вид/ Дім «Ін Юре», 2003. – 808 с.
17. Кодекс України про адміністративні правопорушення : наук.-практ. комент. / Р. А. Калюжний [та ін.]. – К. : Правова єдність, всеукр. асоціація видавців, 2010. – 683 с.
18. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. Із змінами та доповненнями // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
19. Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. Із змінами та доповненнями // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
20. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII. Із змінами та доповненнями // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
21. Кодекс законів про працю України: Науково–практичний коментар / [І. В. Арістова, В. В. Безусий, С. О. Бондар та ін.]; за ред. О. О. Погрібного, М. І. Іншина, І. М. Шопіної. – К.: Правова єдність, 2008. – 456 с.
22. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Із змінами та доповненнями // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
23. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Із змінами та доповненнями // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

24. Закон України про запобігання корупції: науково-практичний коментар / за заг. ред. С.В. Петкова. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 784 с.

Додаткова література

1. Правознавство: підручник / Г.І. Балюк, Е.Ф. Демський, В.С. Ковальський [та ін.]; за відп.ред. О.В. Дзери. - 11-те вид., перероб.і допов. - Київ: Юрінком Інтер, 2017.
2. Загальне адміністративне право: підручник / [Гриценко І. С., Мельник Р. С., Пухтецька А. А. та ін.]; за заг.ред І. С. Гриценка. - К.: Юрінком Інтер, 2015.
3. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва. - К.: Юрінком Інтер, 2015.
4. Мельник Р. С., Мосьондз С. О., Адміністративне право України у схемах та коментарях. - К.: Юрінком Інтер, 2014. 5. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди: Навчальний посібник / М. К. Галянтич, А. Б. Гриняк, А. І. Дрішлюк, Т. С. Ківалова [та ін.]; за ред. М. К. Галянтича. - К.: Юрінком Інтер, 2011.
5. Копейчіков В.В., Основи конституційного права України. Навчальний посібник. - К.: ЮрінкомІнтер, 2010. 7. Копейчіков В.В., Загальна теорія держави і права. Навчальний посібник. - К.: ЮрінкомІнтер, 2009.
6. Гультай М.М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного правосуддя. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 270 с.
7. Дзера О.В. Сімейне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 520 с.
8. Історія вчень про державу і право: навчальний посібник / І.В. Іванов, Є.В. Зозуля, О.С. Туренко. Київ: Гельветика, 2018. 308 с
9. Ковальський В.С. Рішення Європейського суду з прав людини в кримінальних справах. Захист життя, здоров'я, честі та гідності. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 296 с.
10. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. І. Дахно. – К. : Либідь, 2003. – 200 с.
11. Кримінальна відповідальність за несанкціоноване втручання в роботу ЕОМ: монографія / Ю.А. Бельський, П.А. Воробей, А.В. Савченко, О.Г. Колб. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 264 с.